

Sygn. akt. IV Ka 433/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2017r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział IV Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Aleksander Ostrowski

Protokolant Justyna Gdula

przy udziale Andrzeja Roli Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 7 czerwca 2017r.

sprawy podmiotu zbiorowego (...) **Sp. z o.o.**

o czyn z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary

na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika podmiotu zbiorowego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Krzyków

z dnia 24 stycznia 2017 r. sygn. akt II K 565/16

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;

II. zwalnia podmiot zbiorowy od ponoszenia kosztów sądowych związanych z postępowaniem odwoławczym zaliczając wydatki za to postępowanie na rachunek Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE

Prokurator Prokuratury Rejonowej dla Wrocławia-Stare Miasto wniósł o stwierdzenie odpowiedzialności podmiotu zbiorowego (...) Sp. z o.o. za potwierdzone prawomocnym wyrokiem skazującym wydanym przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Krzyków II Wydział Karny dnia 15 kwietnia 2016 r. (sygn. akt II K 110/16) przestępstwo z art. 77 § 2 k.k.s. i art. 6 § 2 k.k.s. i art. 9 § 3 k.k.s. popełnione przez W. S. działającego w imieniu i interesie podmiotu zbiorowego w ramach uprawnienia do jego reprezentowania jako członek zarządu, które przyniosło podmiotowi zbiorowemu korzyść majątkową.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Krzyków wyrokiem z dnia 24 stycznia 2017 r., sygn. akt II K 565/16:

I. na podstawie art. 3 pkt 1 i art. 5 pkt 2 i art. 4 i art. 16 ustawy z dnia 28 października 2002 roku o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, pociągnął do odpowiedzialności podmiot zbiorowy (...) Sp. z o.o. z siedzibą we W. za czyn działającego w jego imieniu W. S., który prowadząc sprawy gospodarcze płatnika (...) Sp. z o.o., w krótkich odstępach czasu i z wykorzystaniem takiej samej sposobności, począwszy od 20 lutego 2014 roku do 20 stycznia 2015 roku, nie wpłacał w ustawowym terminie na rachunek Urzędu Skarbowego W. we W. zaliczek na podatek dochodowy pobranych od wynagrodzeń wypłaconych za miesiące od stycznia do grudnia 2014 roku w łącznej kwocie 45.390,00 zł wyczerpując tym samym znamiona czynu z art. 77 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s., za który to czyn prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Krzyków z dnia 15 kwietnia 2016 roku sygn. akt II K 110/16 udzielono W. S. zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności i na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 28 października 2002 roku o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za

czyny zabronione pod groźbą kary wymierza podmiotowi zbiorowemu (...) sp. z o.o. z siedzibą we W. karę pieniężną w kwocie 1.000 zł (tysiąc złotych);

II. na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. i art. 22 ustawy z dnia 28 października 2002 roku o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary zwalnia podmiot zbiorowy (...) sp. z o.o. z siedzibą we W. od ponoszenia kosztów sądowych w całości.

Apelację od wyroku wniósł obrońca podmiotu zbiorowego zaskarżając go w części, tj. co do punktu I zarzucając:

1. obrazę przepisów prawa materialnego przez ich błędną wykładnię, a to: art. 3 pkt 1), art. 5 pkt 2), art. 4 oraz art. 16 ustawy z dnia 28 października 2002 r. - o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (tj: Dz. U. z 2016 r., poz. 1541 z późn. zm., dalej zwana w skrócie: „ustawą”) w zw. z art. 77 § 2 w zw. z art. 6 § 2 w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. - oraz w zw. z art. 1 § 3 k.k. polegającą na akcesoryjnym, niejako „automatycznym” pociągnięciu do odpowiedzialności oskarżonego podmiotu zbiorowego za czyn działającego w jego imieniu W. S., pomimo, że oskarżony podmiot zbiorowy swoim zachowaniem nie wyczerpał ustawowych znamion przestępstwa określonego w ww. przepisach, a nadto - nie można mu przypisać winy w czasie czynu, brak jest także korzyści majątkowej po stronie oskarżonego podmiotu oraz zadłużenie publicznoprawne zostało uiszczone przed wszczęciem postępowania;

2. z ostrożności procesowej - w konsekwencji naruszenia opisanego w zarzucie ad. 1. - obrazę przepisów prawa materialnego przez ich błędną wykładnię, a to art. 12 przedmiotowej ustawy polegającą na przyjęciu, że skoro popełniony przez W. S. czyn przyniósł Spółce korzyści w postaci czasowego finansowania działalności Spółki ze środków należnych Skarbowi Państwa, to nie był to szczególnie uzasadniony wypadek do odstąpienia od orzeczenia kary pieniężnej - w sytuacji gdy po pierwsze podmiot zbiorowy stanowi Spółkę prawa handlowego w restrukturyzacji, ww. ustalenie Sądu odnośnie korzyści majątkowej podobnie jak inne okoliczności wskazane w ww. zarzucie ad. 1 nie zostały w żaden sposób wykazane, a ponadto brak zastosowania przepisu art. 12 przez Sąd I instancji stoi w zasadniczej sprzeczności z uzasadnieniem wymiaru kary;

3. obrazę przepisów postępowania karnego, która miała zasadniczy wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a to art. 4 w zw. z art. 7 w zw. z art. 410 polegającą na: dokonaniu ustaleń faktycznych Sądu I instancji jedynie na podstawie akt sprawy karnej W. S. oraz odpisie pełnym z KRS podmiotu zbiorowego i na tej podstawie stwierdzenie, że pozwalają one na przypisanie odpowiedzialności spółce, pomimo że faktycznie w postępowaniu pierwszoinstancyjnym nie została podjęta żadna inicjatywa dowodowa w celu ustalenia rzeczywistej sytuacji finansowej podmiotu zbiorowego w objętych zarzutem latach 2014 i 2015, co zaś w kontekście uzasadnienia skarżonego wyroku, jakoby obrońca kwestionował możliwość pociągnięcia podmiotu zbiorowego znajdującego się w restrukturyzacji - było nietrafnym zinterpretowaniem przez Sąd I instancji rzeczywistej intencji sygnalizowania ww. problemu w mowie końcowej obrony;

4. obrazę przepisów postępowania karnego, która miała zasadniczy wpływ na treść skarżonego postanowienia, a to art. 440 k.p.k. polegającą na naruszeniu podstawowej zasady postępowania karnego *ne bis in idem*, wyrażającej się w niniejszym postępowaniu podwójnym ukaraniem podmiotu zbiorowego za czyn, za który wcześniej - w tych samych okolicznościach - został już prawomocnie skazany jego członek zarządu.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku Sądu I instancji i uniewinnienie Spółki od zarzucanego jej czynu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja okazała się bezzasadna.

Kontrola odwoławcza zaskarżonego wyroku potwierdziła trafność poczynionych ustaleń faktycznych, a także słuszność zaprezentowanej w nim wykładni przepisów art. 2, 3 i 5 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności

podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (dalej u.o.p.z.). Uzasadnienie pisemne wyroku zawiera prawidłowy wywód logiczny i jakkolwiek jest dość lakoniczne, to odpowiada wymogom art. 424 k.p.k., wobec czego Sąd Odwoławczy aprobuje je w całej rozciągłości. Sąd I instancji w sposób prawidłowy ustalił bowiem stan faktyczny w sprawie, jak również dokonał prawidłowej jego oceny prawnej.

Odnosząc się do zarzutów apelacji stwierdzić trzeba, że są one nieuzasadnione.

Bezasadna okazała się zarzucona Sądowi I instancji, mająca wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, obraza przepisów postępowania, a mianowicie art. 4 i 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., polegająca na dokonaniu ustaleń faktycznych jedynie na podstawie akt sprawy karnej W. S. oraz odpisie pełnym z KRS podmiotu zbiorowego.

Art. 7 k.p.k. statuuje zasadę swobodnej oceny dowodów i na jej podstawie sąd kształtuje swe przekonanie na podstawie wszystkich dowodów, ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. Natomiast art. 410 k.p.k. wskazuje, że podstawę wyroku może stanowić tylko całokształt okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej.

W badanej sprawie Sąd Rejonowy uwzględniając całokształt zebranego w sprawie materiału dowodowego uznał, iż jest on wystarczający do przyjęcia odpowiedzialności podmiotu zbiorowego za czyn zabroniony. Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu Rejonowego, iż zgromadzona w aktach Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Krzyków (sygn. akt II K 110/16) dokumentacja skarbowa oraz wyjaśnienia W. S. pozwoliły do dokonanie prawidłowych i wyczerpujących ustaleń niezbędnych do uznania odpowiedzialności podmiotu zbiorowego za czyn zabroniony pod groźbą kary i wydania trafnego rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Przypomnieć należy, że postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności podmiotu zbiorowego i orzeczenie tej odpowiedzialności zgodnie z ustawą z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary - w brzmieniu tej ustawy od dnia 14 listopada 2011 r. - może nastąpić jedynie wtedy, gdy zostały łącznie spełnione następujące przesłanki:

I. bezsprzecznie ustalono, że jednostka organizacyjna mieści się w ustawowej definicji podmiotu zbiorowego zawartej w art. 2 u.o.p.z.;

II. czyn zabroniony został popełniony przez jedną z osób, wymienionych w art. 3 u.o.p.z., zgodnie z którym podmiot zbiorowy podlega odpowiedzialności za czyn zabroniony, którym jest zachowanie osoby fizycznej:

1. działającej w imieniu lub w interesie podmiotu zbiorowego w ramach uprawnienia lub obowiązku do jego reprezentowania, podejmowania w jego imieniu decyzji lub wykonywania kontroli wewnętrznej albo przy przekroczeniu tego uprawnienia lub niedopełnieniu tego obowiązku (art. 3 ust. 1 u.o.p.z.),

2. dopuszczonej do działania w wyniku przekroczenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków przez osobę, o której mowa w pkt 1 (art. 3 ust. 2 u.o.p.z.),

3. działającej w imieniu lub w interesie podmiotu zbiorowego, za zgodą lub wiedzą osoby, o której mowa w pkt 1 (art. 3 ust. 3 u.o.p.z.);

III. zachowanie osoby, o której mowa w art. 3 u.o.p.z. stanowiło czyn zabroniony wymieniony enumeratywnie w art. 16 u.o.p.z. i niosło z sobą skutek w postaci faktycznego uzyskania lub możliwości uzyskania korzyści, nawet niemajątkowej, przez podmiot zbiorowy;

IV. fakt popełnienia czynu zabronionego wymienionego w art. 16 u.o.p.z., przez osobę, o której mowa w art. 3 u.o.p.z., został potwierdzony prawomocnym wyrokiem skazującym tę osobę, wyrokiem warunkowo umarzającym wobec niej postępowanie karne albo postępowanie w sprawie o przestępstwo skarbowe, orzeczeniem o udzieleniu tej osobie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności albo orzeczeniem sądu o umorzeniu przeciwko niej postępowania z powodu okoliczności wyłączającej ukaranie sprawcy (art. 4 u.o.p.z.);

V. do popełnienia czynu zabronionego doszło w następstwie:

1. co najmniej braku należytej staranności w wyborze osoby fizycznej, o której mowa w art. 3 pkt 2 lub 3, lub co najmniej braku należytego nadzoru nad tą osobą - ze strony organu lub przedstawiciela podmiotu zbiorowego (art. 5 pkt 1 u.o.p.z.).

2. organizacji działalności podmiotu zbiorowego, która nie zapewniała uniknięcia popełnienia czynu zabronionego przez osobę, o której mowa w art. 3 pkt 1 lub 3a, podczas gdy mogło je zapewnić zachowanie należytej staranności, wymaganej w danych okolicznościach, przez organ lub przedstawiciela podmiotu zbiorowego (art. 5 pkt 2 u.o.p.z.).

Wbrew twierdzeniom apelującego, w rozpoznawanej sprawie wszystkie wskazane przesłanki, warunkujące odpowiedzialność podmiotu zbiorowego na mocy ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, zostały spełnione.

Niewątpliwym jest, że spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (...) jest podmiotem zbiorowym w rozumieniu art. 2 u.o.p.z., a członek zarządu tej spółki – (...) - jest osobą fizyczną, o której mowa w art. 3 ust. 1 u.o.p.z. Bez wątplenia również zachowanie przypisane mu prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Krzyków z dnia 15 kwietnia 2016 r. (sygn. akt II K 110/16) stanowi czyn zabroniony wymieniony w art. 16 ust. 2 pkt 1 u.o.p.z. i niesie ze sobą skutek w postaci faktycznego uzyskania lub możliwości uzyskania korzyści przez podmiot zbiorowy.

W realiach niniejszej sprawy doszło również do ziszczenia się ostatecznie z przesłanek warunkujących odpowiedzialność podmiotu zbiorowego, a mianowicie przesłanki zawartej w art. 5 pkt 2 u.o.p.z., która legła u podstaw stwierdzenia winy podmiotu zbiorowego w zaskarżonym wyroku. Apelujący nieskutecznie dąży do podważenia owej przesłanki wskazując, że brak regulowania zobowiązań wobec Urzędu Skarbowego wynikał wyłącznie ze złej kondycji finansowej spółki, nie zaś z braku należytej staranności.

W. S. w swoich wyjaśnieniach istotnie podał, że nieterminowe regulowanie należności z tytułu pobranych zaliczek na podatek dochodowy spowodowane było złą kondycją finansową spółki, której następstwem był brak płynności finansowej. Jednak podkreślił, że do problemów, z jakimi borykała się spółka, doprowadził konflikt wspólników m.in. w zakresie nieprawidłowej polityki finansowej jednego z członków zarządu. Skoro tak, to oczywistym pozostaje wniosek, iż to błędy w organizacji podmiotu zbiorowego nie zapewniły uniknięcia popełnienia czynu zabronionego przez W. S.. Był on wprawdzie jednym z trzech członków zarządu, jednak jak wyjaśnił w toku toczącego się przeciwko niemu postępowania, to on zajmował się rozliczeniami z tytułu PIT-4 w 2014 roku. Samodzielnie podejmował istotne decyzje w zakresie organizacji spółki i aspektów jej funkcjonowania i to on podjął decyzję o zaniechaniu odprowadzenia zaliczek pobranych z wynagrodzeń pracowników na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych, za które to zaniechanie, kwalifikowane jako występki karnoskarbowy z art. 77 § 2 k.k.s. został prawomocnie skazany w ramach dobrowolnego poddania się karze. To zatem W. S. w ramach organizacji funkcjonowania Spółki nie stworzył żadnych mechanizmów zarządzania oraz kontrolnych, które - przy zachowaniu należytej staranności - uchroniłyby go od popełnienia czynu z art. 77 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s.

Wskazane okoliczności jasno wykazują zaistnienie tzw. winy organizacyjnej. Reasumując podmiotowi zbiorowemu prawidłowo została przypisana wina, co w dalszej kolejności skutkuje odpowiedzialnością podmiotu zbiorowego za ww. czyn w trybie ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych pod groźbą kary.

Jeszcze raz podkreślić należy, że Sąd I instancji zbadał wszystkie przesłanki odpowiedzialności podmiotu zbiorowego i ustalił jego odpowiedzialność na zasadzie art. 5 pkt 2 u.o.p.z. stwierdzając, że organizacja działalności podmiotu zbiorowego nie zapewniała uniknięcia popełnienia czynu zabronionego przez osobę, o której mowa w art. 3 pkt 1 cyt. ustawy, a jednocześnie, że mogło je zapewnić zachowanie należytej staranności, wymaganej w danych okolicznościach, przez organ lub przedstawiciela podmiotu zbiorowego. Wszelkie dywagacje apelującego odnoszące się do poprzedniego brzmienia treści art. 5 pkt 2 u.o.p.z., który nie przewidywał odpowiedzialności podmiotu zbiorowego za czyn zabroniony popełniony przez osobę, o której mowa w art. 3 pkt 1, są całkowicie chybione.

Nietrafnie wskazał również apelujący na naruszenie zasady ne bis in idem, wyrażającej się podwójnym ukaraniem podmiotu zbiorowego za czyn, za który wcześniej - w tych samych okolicznościach - został już prawomocnie skazany jego członek zarządu. Indywidualna odpowiedzialność karnoprawna W. S. jako osoby działającej w imieniu i interesie podmiotu zbiorowego za czyn z art. 77 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s., w realiach faktycznych niniejszej sprawy nie wyklucza odrębnej odpowiedzialności samego podmiotu zbiorowego w trybie ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary. Przecież fakt popełnienia czynu zabronionego wymienionego w art. 16 u.o.p.z., przez osobę, o której mowa w art. 3 u.o.p.z., potwierdzony prawomocnym wyrokiem skazującym tę osobę, jest jednym z warunków odpowiedzialności podmiotu zbiorowego.

Równie niezasadne były rozważania apelującego odnośnie ustaleń Sądu Rejonowego w zakresie uzyskanej przez podmiot zbiorowy korzyści majątkowej, które to ustalenie uniemożliwiało odstąpienie od orzeczenia kary pieniężnej na podstawie art. 12 u.o.p.z.

Przypomnieć należy, że zgodnie z art. 115 § 4 k.k. korzyścią majątkową lub osobistą jest korzyść zarówno dla siebie, jak i dla kogo innego. Aktualna pozostaje wykładnia korzyści majątkowej zawarta w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 1977 r. (VII KZP 16/76, OSNKW 1977/4 - 5/34), rozwinięta w aktualnym stanie prawnym przez wskazanie, że: „Korzyścią majątkową jest każde przysporzenie majątku sobie lub innej osobie albo uniknięcie w nim strat. Skoro osiągnięcie korzyści majątkowej wiąże się zarówno ze wzrostem aktywów lub redukcją pasywów majątku, jak i z uniknięciem jego zmniejszenia, to uzyskanie tej korzyści może nastąpić nie tylko przez kradzież (przysporzenie polegające na włączeniu cudzej rzeczy do majątku sprawcy z zapewnieniem możliwości rozporządzania nią jak własną), ale w sposób przybierający najróżniejszą postać, jak choćby przyjęcia niegodziwej zapłaty, uzyskania prawa majątkowego, zwolnienia się z długu, zrzeczenia się roszczenia, uzyskania nieoprocentowanej lub nisko oprocentowanej pożyczki” (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2009 r. IV KK 269 / 08 OSNwSK 2009 / 1 / 173). Jednocześnie oczywistym jest, że korzyść majątkowa nie może być utożsamiana z zyskiem.

Rację ma zatem Sąd Rejonowy wskazując, iż czasowe finansowanie działalności spółki ze środków należnych Skarbowi Państwa tytułem zaliczek podatku stanowiło korzyść majątkową po stronie spółki, a w konsekwencji brak było podstaw do zastosowania art. 12 u.o.p.z. i odstąpienia od wymierzenia kary pieniężnej.

Nie może być również mowy o złagodzeniu wymiaru kary pieniężnej, skoro wymierzono ją w najniższej możliwej kwocie, przewidzianej w art. 7 u.o.p.z., bo 1000 złotych.

Mając na uwadze powyższe zaskarżony wyrok utrzymano w mocy.

O zwolnieniu podmiotu zbiorowego od obowiązku poniesienia kosztów sądowych postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 22 u.o.p.z. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. i art. 624 § 1 k.p.k., co uzasadnia postawienie Spółki w stan restrukturyzacji.

SSO Aleksander Ostrowski